

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н, проф. Кузнєцова Л.В.

“ _____ ” _____ 20__ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА
РОБОТА**
на здобуття
освітньо-кваліфікаційного рівня
бакалавра

зі спеціальності «Фінанси і кредит»

з теми:

**РОЗРАХУНКОВІ ПОСЛУГИ БАНКІВ В УМОВАХ ВПЛИВУ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Виконавець:

студент четвертого курсу

факультету фінансів та банківської справи

Губа Богдан Романович _____

(підпис)

Науковий керівник:

д. е. н., проф.

Кузнєцова Людмила Вікторівна _____

(підпис)

АНОТАЦІЯ
на кваліфікаційну
роботу бакалавра

Губи Богдана Романовича на тему
«Розрахункові послуги банків в умовах впливу інформаційних технологій»

Об'єктом дослідження є діяльність банків на ринку розрахункових послуг банків в умовах впливу інформаційних технологій.

Предмет дослідження – цифрова трансформація банківських розрахункових операцій

Метою роботи є визначення специфіки та особливостей розрахункових послуг банків в умовах впливу інформаційних технологій.

Завданнями роботи являються:

- визначити сутність єдиного грошового обороту та його взаємозв'язок та відмінні риси від грошового обігу;
- проаналізувати вплив цифрових технологій на розвитку розрахункових послуг банків;
- оцінити сучасні інструменти грошовий обороту країни, його складові та виявити проблеми та шляхи вдосконалення безготівкових розрахунків.

За результатами дослідження виявлені та сформульовані шляхи вдосконалення розрахункових операцій банків України в умовах цифровізації.

Одержані результати можуть бути використані при трансформації розрахункових послуг банків під впливом цифровізації.

Ключові слова: банк, грошовий оборот, готівковий оборот, безготівковий оборот, цифровізація, платіжні картки, інтернет, .

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ГРОШОВОГО ОБОРОТУ КРАЇНИ ТА ЙОГО ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	5
1.1. Теоретичні основи грошового обороту країни: функції та принципи організації.....	5
1.2. Організаційно-правові засади розрахунків у сучасних економічних умовах.....	18
Висновки до першого розділу.....	24
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ВПЛИВУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗРАХУНКОВІ ПОСЛУГИ СУЧАСНИХ БАНКІВ	27
2.1. Принципи організації безготівкових розрахунків в умовах цифрового банкінгу	27
2.2. Банківські платіжні картки як інструмент безготівкових розрахункових операцій	33
2.3. Аналіз процесів розвитку сучасних грошей	47
Висновки до другого розділу	56
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ПОСЛУГ БАНКІВ ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ...58	58
3.1. Операційний ризик електронного банкінгу: ідентифікація та оцінювання	58
3.2. Використання штучного інтелекту в банківській сфері	65
Висновки до третього розділу.....	72
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76

ВСТУП

Діджиталізація банківського сектору – це впровадження нових технологій та даних у бізнес-процеси з метою підвищення ефективності його діяльності.

Факторами, які сприяють поширенню та розвитку діджиталізації банківського сектору, є розвиток нових технологій, необхідність зниження витрат, посилення конкуренції. Невдовзі пластикові картки будуть витіснені смартфонами з Інтернет банком, але з іншого боку, це вимагає значних вкладень та інвестицій. Однак нині нестабільність нашої економіки не дозволяє банкам займатися інвестиціями в розвиток інновацій. Драйвером розвитку цифрових технологій банківської системи може стати НБУ.

Банк повинен взаємодіяти з клієнтом, потрібно знайти спосіб створити у клієнта відчуття того, що у нього склався взаємозв'язок з банком. З огляду на те, що клієнти починають звертатись до цифрових сервісів, стає зрозуміло, що деякі форми банківського обслуговування потрібні сучасному інтернет-користувачу.

Актуальність теми зумовлена тим, що грошовий оборот посідає важливе місце в економіці кожної країни, в тому числі і в Україні, бо тенденції розвитку грошового обороту відображають економічні процеси, що мають місце в її економіці. До того ж сучасний стан економічної ситуації в Україні доволі складний і визначається процесами цифрової трансформації, що зумовлює складність та неоднозначність при формуванні економічної політики країни та обумовлюється відсутністю адекватної законодавчої, інституційної бази при організації та регулюванні грошового обороту.

Об'єктом дослідження є діяльність банків на ринку розрахункових послуг банків в умовах впливу інформаційних технологій.

Предмет дослідження – цифрова трансформація банківських розрахункових операцій

Метою роботи є визначення специфіки та особливостей розрахункових послуг банків в умовах впливу інформаційних технологій.

Завданнями роботи являються:

- визначити сутність єдиного грошового обороту та його взаємозв'язок та відмінні риси від грошового обігу;
- проаналізувати вплив цифрових технологій на розвитку розрахункових

світу. Надзвичайно проблематичним є те, що методи шахрайства з кожним разом стають все більш вишуканими і як би банки не старались вирішити проблеми з безпекою, особливого успіху вони не досягали. В такій ситуації саме штучний інтелект може стати вирішенням проблеми, адже його інструментарій дозволяє розпізнавати чинники, які свідчать про шахрайство та допомагати при розслідуванні випадків шахрайства. Штучному інтелекту притаманна можливість навчання, тому, обробивши масиви даних, пов'язаних з попередніми випадками шахрайства, такі технології можуть самостійно попереджувати наступні випадки. Таким чином, в режимі реального часу штучний інтелект запобігає шахрайству. Підвищити рівень безпеки може і біометрична ідентифікація, яка можлива знову ж таки завдяки штучному інтелекту. Технології розпізнавання голосу чи обличчя 79 дозволять зробити доступ до банківської програми більш безпечним та персоналізованим. Також штучний інтелект використовується в банківській сфері для вивчення фінансових ринку та прийняття рішень щодо доцільності інвестування в той чи інший проект. Багато банків сьогодні переходять на програмні системи на базі штучного інтелекту, які дозволять запобігати відмиванню грошей. Так само, як і інтернет-магазини банки сьогодні теж впроваджують алгоритми рекомендацій для своїх клієнтів, які на основі їх минулого досвіду порекомендують, наприклад, яку кредитну картку їм вибрати. І це далеко не повний перелік можливих варіантів застосування штучного інтелекту в банківській сфері. Без сумніву можна сказати, що майбутнє банківської сфери — це використання штучного інтелекту, яке матиме вирішальне значення для їх конкурентоспроможності на ринку. Застосування технологій на основі штучного інтелекту несе в собі безліч переваг для банківської індустрії, серед них можна виділити такі як зростання продуктивності праці, вивчення нових можливостей роботи з даними, зниження рівня виробничих витрат та підвищення рівня прибутковості. Існує безліч варіантів використання штучного інтелекту, які дозволять банкам оптимізувати власні організаційні процеси, підвищити якість обслуговування, рівень безпеки та й взагалі вийти на новий етап свого розвитку. Звичайно, впровадження таких

технологій не буде ні простим, ні дешевим процесом, проте сучасним банкам слід інвестувати в своє майбутнє, в штучний інтелект.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ

ДЖЕРЕЛ

1. 1 Банківська енциклопедія / [С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова]. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. – 504 с.
2. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 07.12.2000 № 2121-III / Офіційний сайт ВР України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Mastercard. Прес-реліз/ Укргазбанк та Mastercard презентували першу в Україні екологічно чисту платіжну карту. – 2017. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://newsroom.mastercard.com/eu/uk/press-releases/ukrgazbanka-ta-mastercardprezentuvaly-pershu-v/>.
4. Загальні показники розвитку ринку платіжних карток в Україні. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219.
5. "Національна платіжна система "Український платіжний простір". – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=75431&cat_id=3604
6. І. Дорошенко. Платити по-українськи/ Економічна правда. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/columns/2015/01/22/523217/view_print/
7. .UnifiedPayment Interface—An Advancement in Payment Systems [Електронний ресурс]. Режим доступу https://file.scirp.org/pdf/AJIBM_2017102515484308.pdf
8. SoCash Whitepaper -Results of soCash pilot launch V1.1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.socash.io/wp-content/uploads/2017/12/soCash-Whitepaper-Results-of-soCash-pilot->

launch.pdfGoingCardlessandCashless:

9. ПриватБанк ввів безконтактний розрахунок з AndroidPay [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.obozrevatel.com/ukr/finance/business-and-finance/privatbank-vvivbezkontaktnij-rozrahunok-z-android-pay.htm>
10. Батракова Т.І. Проблеми та перспективи розвитку електронних грошей в Україні / Т. І. Батракова - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/118.pdf
11. Бочаров А. Перспективи розвитку електронних грошей в Україні / А. Г. Бочаров // Інноваційна економіка. – 2015. – № 39 – С. 101-104.
12. Льницька Н. Аналіз світового ринку електронних грошей / Надія Льницька // Вісник НБУ. – 2010. – № 5. – С. 31-36.
13. Кравчук В. Електронні гроші в Україні. Аналітичний звіт / В. Кравчук. – К.: Альфа-ПК, 2012. – С. 64–70
14. Муржак Ю. В. Аналіз функціонування електронних грошей в Україні: проблеми та перспективи розвитку / Ю. В. Муржак – К.: Nauka i Studia, 2013. – С. 83.
15. Проценко К. В. Стан та перспективи розвитку електронних грошей в Україні/ К. В. Проценко - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/1989>
16. Самая твердая валюта – BitCoin. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moneynews.ru/Article/17893> 2. Перспективи та перешкоди цифрової економіки в Україні – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nachasi.com/2018/01/29/what-makes-ukrainedigital/> 3. DigitalbyDefault — принципи цифрової економіки – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nachasi.com/2017/07/>
17. Risk Management Principles for Electronic Banking. Basel Committee on Banking Supervision, Bank for International Settlements, Basel, July 2003. – 201 p.

18. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі: монографія / за заг. та наук. ред. проф. Л.О. Примостки. – К.:КНЕУ, 2017. – 380 с.
19. Ревенков, П. В. Актуальные направления регулирования электронного банкинга / П. В. Ревенков, А. Л. Поспелов // Финансы и кредит. – 2015. – № 24(648). – С. 2-19.
20. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards – Bank for International Settlements / Basel Committee on Banking Supervision.- 2004. – 239 p. 20.
21. Operational Risk –Supervisory Guidelines for the Advanced Measurement Approaches– Bank for International Settlements / Basel Committee on Banking Supervision.- 2011. – 63 p.
22. Искусственный интеллект в банках и цифровые сотрудники: новая эра финтех-решений на подходе//Forbes - [Электронный ресурс] – Режим доступа:<http://www.forbes.ru/finansy-i-investicii/346665-iskusstvennyu-intellekt-vbankah-i-cifrovye-sotrudniki-novaya-era-finteh>
23. AI applications in Banking to look out for in next 5 years// Analytics Vidhya - [Электронный ресурс]Режим доступа:<https://www.analyticsvidhya.com/blog/2017/04/5-ai-applications-in-banking-to-look-out-for-in-next-5-years/>
24. Goldman Sachs Has Invested In A Company That Could Replace Analysts With Algorithms///Business Insider - Online newspaper- [Электронный ресурс]Режим доступа:<http://uk.businessinsider.com/goldman-sachs-investment-in-kensho-2014-11>
25. How Artificial Intelligence is transforming the banking industry// Consultancy UK - UK consulting industry platform- [Электронный ресурс] Офіційний сайт Міжнародного комітету стандартів оцінки [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ivsc.org>.
26. Рогожнікова Н. В. Аналіз стану та динаміки діяльності банків України / Н. В. Рогожнікова // Фінансовий простір. – 2016. – № 1 (15). – С. 30–34.

- 27.. Гаврилишин Б. Д. Економічна енциклопедія у трьох томах / Б. Д. Гаврилишин. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с.
- 28.Дяків Р. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / Р. Дяків. – К.
- 29.Міжнародна економічна фундація, 2010. – 704 с.
- 30.Коломойцев В. Е. Універсальний словник економічних термінів : навчальний посібник К. : Вид-во «Молодь», 2000. 384 с.
- 31..Кузьмін О. Є. Основи менеджменту / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Академвидав, 2015. – 414 с.
- 32..Мескон М. Х. Основы менеджмента ; пер. с англ. / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Дело, 1998. – 704 с.
- 33.Стеченко Д. М. Менеджмент. Словник-довідник : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Д. М. Стеченко, А. В. Григорович, А. П. Дука. – Хмельницький : Видавництво «Поділля», 2014. – 587 с.
- 34.Хамініч С. Ю. Управління підприємством на засадах освітнього потенціалу : монографія / С. Ю. Хамініч. – Д. : Вид-во ДНУ, 2006. – 288 с.
- 35.Шатун В.Т. Основы менеджменту : навчальний посібник / В. Т. Шатун. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2016. – 376 с.
- 36.Peter F. Drucket. The Educational Revolution. In “Education, Economy and Society”. The Free Press. – N.Y. : Collier-Macmillan Ltd., 1959.
37. Мишкін Федерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / пер. з англ. С. Панчишин, Г. Стеблій, С. Сташишин. – К. : Основи, 1998. – 963 с.
- 38.Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
39. Казаков Р. И. Технологии BigData в управлениикрупными банками / Р. И. Казаков // Бизнес-образование в экономике знаний.– №2 (2). – 2015. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://goo.gl/3x8dWc> (дата звернення: 01.04.2018).

40. Laney 3D Data Management: Controlling Data Volume, Velocity and Variety / Laney, Douglas // META Group. – February 2001. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://goo.gl/Csohhq> (дата звернення: 01.04.2018). A London startup has managed to make banking cool among hipsters – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://goo.gl/a6FyQ7> (дата звернення: 01.04.2018).
41. How forward-thinking banks connect with LGBT consumers – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://goo.gl/izXTD1> (дата звернення: 01.04.2018).
42. Гаврилишин Б. Д. Економічна енциклопедія у трьох томах / Б. Д. Гаврилишин. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с.
43. Дяків Р. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / Р. Дяків. – К. : Міжнародна економічна фундація, 2010. – 704 с.
44. Коломойцев В. Е. Універсальний словник економічних термінів : навчальний посібник / В. Е. Коломойцев. – К. : Вид-во «Молодь», 2000. – 384 с.
45. Кузьмін О. Є. Основи менеджменту / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Академвидав, 2015. – 414 с.
46. Мескон М. Х. Основи менеджмента ; пер. с англ. / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Дело, 1998. – 704 с.
47. Стеченко Д. М. Менеджмент. Словник-довідник : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Д. М. Стеченко, А. В. Григорович, А. П. Дука. – Хмельницький : Видавництво «Поділля», 2014. – 587 с.
48. Хамініч С. Ю. Управління підприємством на засадах освітнього потенціалу : монографія / С. Ю. Хамініч. – Д. : Вид-во ДНУ, 2006. – 288 с.
49. Шатун В. Т. Основи менеджменту : навчальний посібник / В. Т. Шатун. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2016. – 376 с.
50. Peter F. Drucker. The Educational Revolution. In “Education, Economy and Society”. The Free Press. – N.Y. : Collier-Macmillan Ltd., 1959.

- 51.. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: Х Міжнародний бізнес-форум, Київ, 21 березня 2017 року / Відп. ред. Мазаракі А. А. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 198 с..
52. Проектирование и внедрение системы управления проектами и бизнес-процессами. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Business Studio <https://bpmstart.bitrix24.site/>
- 53..Процентні ставки рефінансування банків Національним банком України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua/files/Inter_r_ref.xls
54. *Ребрик Ю. С.* Рання діагностика кризи ліквідності як інструмент попередження кризових явищ у банку / Ю. С. Ребрик // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць. – Харків: ХІБС УБС НБУ, 2010. – Вип. 2 (9). – С. 70–78.
55. *Ревенков П. В.* Актуальные направления регулирования электронного банкинга / П. В. Ревенков, А. Л. Поспелов // Финансы и кредит. – 2015. – № 24(648). – С. 2–13.
- 56..Рейтинг самых надежных банков Украины 2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/rating-banks>
- 57..*Рид Э.* Коммерческие банки / Э. Рид, Р. Коттер, Э. Гилл, Р. Смит. – М.: СП «Космополис», 2006. – 504 с.
58. *Савченко Т.* Банковская система в формировании и поддержании равновесных состояний в экономике [Текст]: Монография / Т. Савченко. – Сумы: УАБС НБУ, 2012. – 368 с.
59. Свод знаний по управлению бизнес-процессами: ВРМ СВОК 3.0 – М.: Альпина Паблишер, 2016. – 480 с.
60. Селезнева В. Ю. Механизм трансфертного ценообразования в многофилиальном коммерческом банке // Экономический журнал ВШЭ. – 2002. – № 1. – С. 68–84.

61. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг/ Джозеф Синки мл.: Пер с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1018 с.
62. Системы менеджмента качества. Рекомендации по улучшению деятельности. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ohranatruda.ru/ot_biblio/norma/242531/
63. Слав'юк Р. А. Формування вартості банку: Монографія / Р. А. Слав'юк, О. В. Лук'янська. – Львів: Простір-М, 2015. – 279 с.